

NEDERLANDS - ISRAËLITISCH KERKGENOOTSCHAP

Van der Boechorststraat 26
Postbus 7967
1008 AD Amsterdam

T 020 - 301 8484
F 020 - 301 8485
E info@nik.nl | www.nik.nl

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. mevrouw G.A. Verbeet, voorzitter
Postbus 20018
2500 EA Den Haag.

*CC: Eerste Kamer der Staten-Generaal
CC: Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksaangelegenheden
CC: Staatssecretaris van Economische
Zaken, Landbouw en Innovatie*

Amsterdam, 26 juni 2011

Betr.: Wetsvoorstel Thieme en amendement Van Veldhoven (TK 31 571)

Geachte dames en heren,

Hierbij reageren wij op het Voorstel van wet van het Tweede Kamerlid Thieme tot wijziging van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren in verband met het invoeren van een verplichte voorafgaande bedwelming bij ritueel slachten (31 571), zoals dat eruit zal zien als het amendement van de PvdA, D66, GL en VVD onverhoopt aangenomen wordt.

Ook sturen wij u nieuwe gegevens over het onderzoek dat ten grondslag ligt aan het wetsvoorstel, dit naar aanleiding van een kort geding.

Onze bezwaren tegen deze wet hebben wij al eerder met u gedeeld. Door dit amendement zijn deze bezwaren niet afgenomen. Aangezien verwacht wordt dat u aanstaande dinsdag uw stem zult uitbrengen over dit wetsvoorstel en het amendement, doen wij een klemmend beroep op u om tegen het wetsvoorstel en het amendement Van Veldhoven te stemmen.

Grondwettelijke bezwaren

Het naleven van de spijswetten (kosjer) is een onvervreemdbaar onderdeel van de Joodse identiteit en geloofsbeleving als het houden van Sjabbat en het vieren van Joodse feestdagen. Binnen het kader van deze spijswetten is het ons niet toegestaan om vlees te nuttigen van dieren die niet volgens de kosjere methode zijn geslacht. Bij deze slachtmethode staat het dierenwelzijn steeds centraal.

Niet ieder lid van de Joodse gemeenschap houdt zich in eenzelfde mate aan alle gebruiken. Maar door het in beginsel feitelijk verbieden van één van de onderdelen hiervan, wordt een inbreuk gemaakt op de geloofsvrijheid van Joden. Als de wet aangenomen wordt, verbiedt een meerderheid van de Tweede Kamer een minderheid in de samenleving een gedeelte van hun geloof te belijden. Ook een met het Amendement Van Veldhoven gewijzigd wetsvoorstel neemt de door de Raad van State geconstateerde spanning met de Grondwet niet weg.

Dierenwelzijn

Buiten dat hebben de geloofsgemeenschappen aangeboden samen met anderen te kijken in hoeverre dierenwelzijn rond de voorbereidende en begeleidende handelingen bij de rituele slacht verbeterd kan worden. Wij herinneren u aan ons aanbod om te overleggen over een convenant, om binnen de grenzen van de godsdienstige voorschriften, conform de aanbevelingen van wetenschappers wereldwijd, deze verbeteringen door te voeren.

Omgekeerde bewijslast voor de burger

In het amendement is sprake van een unicum in de in Nederland gebruikelijke wijze van bewijsvoering: een omgekeerde bewijslast waarbij wij moeten bewijzen, niet dat er geen onaanvaardbare misstanden zijn, maar dat het dierenwelzijn op een vergelijkbare of mindere manier geschaad wordt als bij de industriële slacht! Een absurde en incriminerende redenering die ons á priori als dierenmishandelaars wegzet.

De mate van leed bij dieren is, zo is de afgelopen maanden in de discussies maar weer eens is bewezen, niet onomstotelijk wetenschappelijk vast te stellen. Hersenactiviteit en bewustzijn is te meten, reflexen zijn waar te nemen, maar in hoeverre er sprake is van leed is, zeker bij dieren, niet vast te stellen. Wat al dan niet aanvaardbaar is, valt wetenschappelijk niet te bepalen: dat is een subjectieve morele afweging die niet kwantificeerbaar is. Evenmin is op enigerlei wijze te meten hoe het eventuele door het dier ervaren leed zich verhoudt tot het door het dier ervaren ongerief tijdens het transport en de aan de slacht voorafgaande handelingen in het slachthuis.

Godsdienstvrijheid

En als wij al zouden kunnen voldoen aan deze even onzinnige als onmogelijke bewijslast, dan zou hier sprake zijn van wetenschappelijke gronden en is er al helemaal geen sprake meer van een uitzondering gebaseerd op de godsdienstvrijheid.

Het amendement stelt in de toelichting: "Het in het amendement genoemd onafhankelijk vastgestelde bewijs moet op dezelfde wijze als bij de beoordeling van methoden voor de reguliere slacht met voorafgaande bedwelming zijn, bijvoorbeeld door de European Food Safety Authority (EFSA)." Een onmogelijke opgave wanneer men bedenkt dat de EFSA het volgende standpunt huldigt:

"Due to the serious animal welfare concerns associated with slaughter without stunning, pre-cut stunning should always be performed."

EFSA zal dus geen enkel bewijs als aanvaardbaar accepteren; pre-cut stunning lijkt voor EFSA de enige optie. De Europese Unie daarentegen heeft de mogelijkheid van onbedwelmd slachten open gehouden, in de richtlijn van 1993 en van 2009.

Onevenredig

De Nederlandse Joodse gemeenschap is zeer klein: ongeveer 50.000 zielen. De kosten die nodig zullen zijn om het bedoelde – onuitvoerbare - onderzoek te laten uitvoeren zullen een onevenredig hoog beslag op de begroting van de Joodse organisaties leggen.

Deze kosten komen nog eens bovenop de kosten die reeds gemaakt worden voor kosjere slacht; daar legt de gemeenschap nu reeds op toe, nolens volens, omdat de slacht van jaarlijks slechts zo'n 3.000 dieren een levensgrondslag voor die gemeenschap vormt.

Geen compromis

Kortom: het amendement Van Veldhoven is volstrekt onwerkbaar en bevat in werkelijkheid niets van een compromis, ondanks dat de indieners dat pretenderen en volhouden.

De discussie over het wetsvoorstel heeft al de nodige emotionele en financiële schade berokkend. Invoering van de wet, ook in geamendeerde vorm, zal de positie van de Joodse gemeenschap verder doen verslechteren.

Tot slot: "Wageningen"

Bij de onderzoeken die door de indiener van het wetsvoorstel zijn gebruikt, zijn grote tekortkomingen geconstateerd. Geconfronteerd met dichte deuren bij onze pogingen om de procedure rond de Wageningse onderzoeksgegevens boven water te krijgen, hebben wij een Kort Geding moeten aanspannen om de details van de onderzoeksopdracht en van de rapportages boven water te krijgen. Tijdens de mondelinge behandeling op 23 juni j.l. is door de auteur erkend dat het veelgeciteerde rapport 398 (*Restraining and neck cutting or stunning and neck cutting in pink veal calves*) van september 2010:

- (slechts) een "pilot study" was
- de auteurs er bij het Ministerie op hebben aangedrongen dat vervolgonderzoek nodig was
- het Ministerie vervolgonderzoek niet nodig heeft geacht
- het een "strategisch" dus doel gericht onderzoek betrof, bedoeld om de praktijk van kantelen te veranderen
- de studie helemaal geen antwoord moest geven op de vraag of de halssnede bij rituele slacht bedwelmd zou moeten plaatsvinden (hetgeen echter niet uit het rapport blijkt)
- de onderzoekers in het kader van dit onderzoek het kantelen van slechts 3 x 3 dieren hebben waargenomen, maar niet de kosjere of halal slacht hebben bijgewoond
- in de tekst van het rapport "per ongeluk" als uitgevoerde opdracht staat dat het onderzoek betrof van de Islamitische rituele slacht methode, terwijl dergelijk onderzoek niet is uitgevoerd
- door de onderzoeker is verklaard dat het onderzoek "geen zuiver academisch onderzoek" betrof
- het onderzoek niet is uitgevoerd door Wageningen Universiteit, zoals steeds door de indiener van het wetsvoorstel en anderen is gesteld en gesuggereerd.

Uit de Kamerstukken concluderen wij dat het Ministerie van ELI deze kennis niet met de Kamer heeft gedeeld. Wij zijn van mening dat de Kamer zich nu een oordeel vormt dat mede is gebaseerd op onjuiste en onvolledige informatie over tenminste één rapport, dat van grote invloed is geweest op het debat in de Kamer. De Tweede Kamer is verkeerd voorgelicht over bovenstaande punten. In een voorlopig getuigenverhoor dat wij opstarten, zal hierover meer aan het licht komen, wat betekent dat er nu niet over het wetsvoorstel en het amendement kan worden gestemd.

Wij wijzen u ten overvloede op de diverse fractiestandpunten die zijn ingenomen op basis van wat is gebleken onjuiste informatie:

GroenLinks

- "Als dan uit onderzoek van de Universiteit van Wageningen blijkt dat het onbedwelmd ritueel slachten van dieren tot onnodig veel dierenleed leidt, dan zouden wij dat toch met elkaar niet moeten willen." (Tweede Kamer, 17 februari 2011)

PvdD

- "Ik heb in mijn bijdrage en in eerste interrupties al gewezen op de verschillende rapporten, literatuurstudies en praktijkonderzoeken die er liggen. Ook ons eigen 'Wageningen' doet onderzoek met elektroden op het lichaam van het dier." (Tweede Kamer, 17 februari 2011)
- "In Nederland wordt door de Animal Science Group van de Wageningen Universiteit al geruime tijd onderzoek verricht naar pijnbeleving bij slachtprocessen." (Tweede Kamer, 13 april 2011)
- "Als ik de conclusies bekijk van alle organisaties die ik noem -- de Federatie van Europese Dierenartsen, de Wageningen Universiteit, de Raad van Dieraangelegenheden -- dan zijn de onderzoeken die tot nu

toe zijn gedaan, allemaal meegenomen, ook de onderzoeken die enige nuance zouden aanbrengen ten aanzien van het lijden na de halssnede"
(Tweede Kamer, 13 april 2011)

PvdA

- "Op basis van recente onderzoeken, ik noem in het bijzonder het onderzoek aan de Wageningen Universiteit, bleek zeker bij runderen wel degelijk sprake van een langere lijdensweg. Daarmee zijn nieuwe feiten op tafel gekomen die rechtvaardigen dat deze Kamer meer dan ooit nadenkt over de vraag of uitzondering voor onverdoofd ritueel slachten nog langer geoorloofd is."
(Tweede Kamer, 17 februari 2011)

Het zou onjuist - en in historisch opzicht een onvergefelijke misser zijn - als de Kamer een besluit zou nemen dat mede gebaseerd is op "wetenschappelijk onderzoek van Wageningen Universiteit".

De bij de Kamerbehandeling gebruikte onderzoeken zijn zeer kritisch beoordeeld is door TNO¹ en Prof. Dr Joseph Regenstein² van Cornell University. Beide reviews beoordeelden het werk van "Wageningen" als ondeugdelijk en nu blijkt ook nog eens dat deze niet van bedoelde universiteit afkomstig zijn.

Wij staan met u aan de vooravond van wat een historische vergissing dreigt te gaan worden. Een vergissing met verstrekende gevolgen voor de Joodse gemeenschap in Nederland en voor de godsdienstbeleving in Nederland.

Groot is de verantwoordelijkheid die - juist in onze gesecculariseerde samenleving - nu op het parlement rust om de godsdienstvrijheid te beschermen waar de godsdienstbeleving van een minderheid wellicht de meerderheid niet zint. Deze vrijheid maakt andersdenkenden al 400 jaar welkom in ons land en verdient verdediging als een zeer groot goed van onze democratische rechtstaat.

Doet u dit de Joodse gemeenschap niet aan.
Doet u dit de godsdienstvrijheid niet aan
Doet u dit de Nederlandse samenleving niet aan.

Hoogachtend,

Daniel Ritsma,
Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap (NIK)

Ronnie Eisenmann,
Nederlands Israëlitische Hoofdsynagoge Amsterdam (NIHS)

Willem Koster,
Centraal Joods Overleg (CJO)

¹ Kritische beoordeling van drie rapporten aangaande welzijnsaspecten bij ritueel geslachte dieren" 14 juni 2011

² "A Critical Scientific Review of Report 161: Ritual Slaughter and Animal Welfare (September, 2008); Report 398: Report on Restraining and Neck Cutting or Stunning and Neck Cutting in Pink Veal Calves (September, 2010) by the Animal Sciences Group, Wageningen UR; and the 2009 New Zealand Papers by Gibson et al", 23 mei 2011